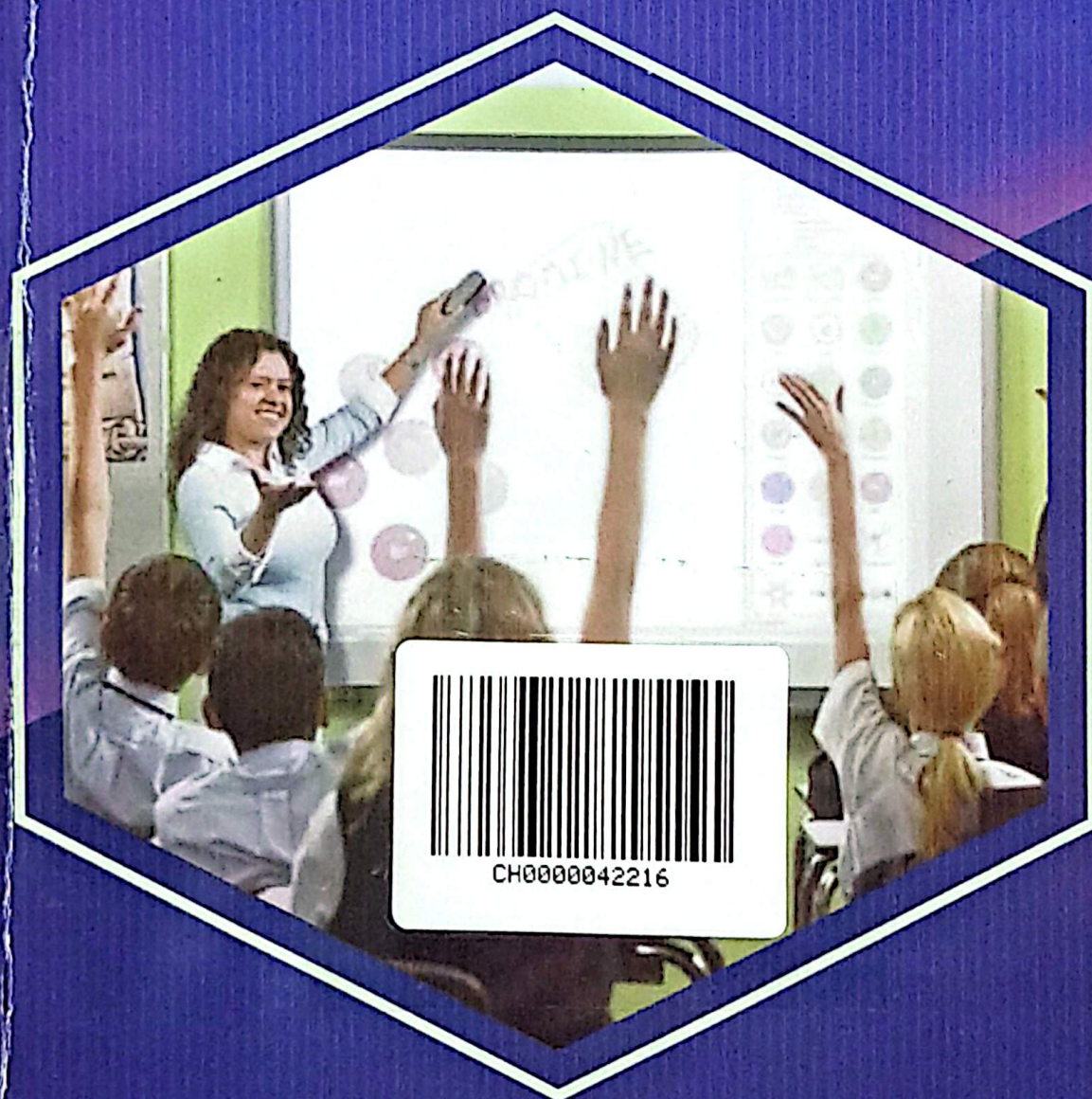

76-00
P.33
K.A.Abrorxonova, O.A.Azimova, D.D.Aralova, D.Sh.Zikirova

PEDAGOGIK MAHORAT

74,00
P36

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI VAZIRLIGI
NIZOMIY NOMIDAGI
TOSHKENT DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI

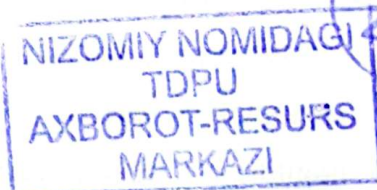
K.A.Abrorxonova, O.A.Azimova, D.D.Aralova, D.Sh.Zikirova

PEDAGOGIK MAHORAT

Darslik

(60110400 – Boshlang'ich ta'lim bakalavr ta'lim yo'nalishi
talabalari uchun tuzilgan)

31.04.25

935 788

Toshkent– 2025

UDK:

BBK:

Abrorxonova K.A., Azimova O.A., Aralova D., Zikirova D. Pedagogik mahorat / Darslik. – nashriyoti, 2025. – bet.

Darslik pedagogika oliy ta'lim muassasalarida "Pedagogik mahorat" fanini o'qitish uchun yordamchi manba sifatida yaratilgan. Unda "Pedagogik mahorat" fanidan ma'ruza va amaliy mashg'ulotlarini tashkil etish uchun mo'ljallangan mavzular bo'yicha ishlanmalar berilgan. Darslikning mundarijasidan pedagogik mahoratning o'qituvchi faoliyatida tutgan o'rni, maktab amaliyotida o'qituvchi mahorati masalalari, pedagogik muloqotni to'g'ri tashkil etish, pedagogik odob, pedagogik faoliyatni ilmiy asosda tashkil etish kabi mavzular o'rin olgan. Darslikda talabalarning pedagogik qobiliyati, o'quv-tarbiya jarayonida ruhiy holatni boshqarish malakasi, kommunikativ qobiliyat, pedagogik texnika va nutq texnikasi malakalarini rivojlantirishga doir amaliy mashg'ulotlarining ishlanmalar tavsiya etiladi.

Mazkur darslik pedagogika OTMning talabalari, uzluksiz ta'lim tizimining barcha bosqichlarida faoliyat yuritayotgan pedagoglar, ilmiy xodimlar, aspirantlar, tadqiqotchilar hamda pedagogik mahorat asoslari bilan qiziquvchilar uchun mo'ljallangan.

Taqrizchilar:

p.f.n., prof. v.b. M.U.Dehkanova

PhD, dotsent M.X.Xaydarova

Darslik Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti Ilmiy-metodik kengashining 2025 yil "___" _____dagi ___-sonli qaroriga muvofiq nashrga tavsiya etilgan.

SO'Z BOSHI

Bugungi kunda ta'lim jarayoni global miqyosda yangi bosqichga ko'tarilib, zamonaviy pedagogika fanining ahamiyati yanada ortmoqda. Jahonning ko'plab rivojlangan davlatlarida ta'lim sifati va o'qituvchilar malakasini oshirish bo'yicha keng ko'lamli tadqiqotlar olib borilmoqda. Xalqaro tashkilotlar, jumladan, UNESCO, OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development), va World Bank kabi tashkilotlar ta'lim sifati va barqaror rivojlanish o'rtasidagi uzviy bog'liqlikni ta'kidlab kelmoqda.

Xalqaro tajribaga ko'ra, ta'lim sifati oshirishda o'qituvchi shaxsining pedagogik mahorati eng muhim omil hisoblanadi. Ta'lim tizimida PISA (Programme for International Student Assessment) reytinglarida yuqori o'rinlarni egallagan davlatlar, jumladan, Finlyandiya, Janubiy Koreya va Singapur, o'qituvchi tayyorlash dasturlariga katta e'tibor qaratmoqda. Mazkur mamlakatlarda pedagogik mahoratni rivojlantirishga qaratilgan maxsus treninglar va malaka oshirish dasturlari faol joriy etilgan.

Bugungi dunyoda o'quvchilarning nafaqat akademik bilimlarini, balki global kompetensiyalarni shakllantirish muhim ahamiyat kasb etadi. UNESCO tomonidan ishlab chiqilgan *Education 2030* dasturi doirasida o'qituvchilardan innovatsion yondashuv, kreativ fikrlash, va xalqaro madaniyatlararo muloqotni rivojlantirish talab etiladi. Shu bois pedagogik mahorat fani ushbu talablarga mos kadrlarni tayyorlash uchun global ahamiyatga ega.

Ta'lim tizimidagi raqamli transformatsiya jarayoni o'qituvchilarning texnologik savodxonligini oshirishni taqozo etmoqda. Masalan, COVID-19 pandemiyasi davrida onlayn ta'limning dolzarbligi oshdi va pedagoglardan yangi uslub va vositalarni tezkorlik bilan o'zlashtirish talab qilindi. Shu boisdan, pedagogik mahorat fanida o'qituvchilarning texnologik ko'nikmalarini rivojlantirish asosiy yo'nalishlardan biri bo'lib qolmoqda.

Dunyo bo'ylab ilmiy tadqiqotlar va pedagogik innovatsiyalarni joriy etish bo'yicha keng qamrovli ishlar olib borilmoqda. Xalqaro konferensiyalar, masalan, *World Education Summit* va *International Forum on Teacher Development* kabi

MUNDARIJA

<i>Kirish</i>	3
№ I QISM MA'RUZA MASHG'ULOTLARI	7
1. Pedagogik mahorat haqida tushuncha, uning o'qituvchi kasbiy faoliyatida tutgan o'rni va ahamiyati.....	7
2. Pedagogik mahorat kursi vazifalari. Pedagogik faoliyat va pedagogik mahorat strukturasi.....	27
3. O'qituvchi kasbiy faoliyatida pedagogik qobiliyatning ahamiyati.....	40
4. O'qituvchi pedagogik faoliyatida kommunikativ qobiliyatning o'rni.	53
5. O'qituvchining pedagogik muloqot qonuniyatlarini puxta bilishi, kommunikativ qobiliyat va kommunikativ madaniyatga ega bo'lishi.....	68
6. Pedagogik jarayonda o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi muloqot.....	78
7. O'qituvchi pedagogik faoliyatida muloqot madaniyati va psixologiyasi.....	102
8. O'qituvchi kasbiy faoliyatida pedagogik nizolar va ziddiyatlar.....	116
9. O'qituvchi kasbiy faoliyatida pedagogik nazokat va odob-ahloq.....	131
10. O'qituvchi kasbiy faoliyatida pedagogik texnikaning ahamiyati va uni shakllantirish usullari.....	141
11. O'qituvchining nutq texnikasi va notiqlik madaniyati.....	154
12. Pedagogik nutq funksiyalari.....	168
13. Zamonaviy dars kombinatsiyalari. Zamonaviy o'quv mashg'ulot texnikasi.....	180
14. O'qituvchining tarbiyachi sifatidagi mahorati.....	191
15. O'qituvchining mehnatini ilmiy va kasbiy asosda tashkil etish.....	203
№ II QISM AMALIY MASHG'ULOTLARI	230
1. Pedagogik mahorat fani haqida tushuncha, asosiy vazifalar va tarkibiy qismlar.....	230
2. Pedagogik fikr taraqqiyotida o'qituvchining kasbiy mahorati hamda burch va mas'uliyatlari.....	234
3. O'qituvchi pedagogik qobiliyatining asosiy sifatleri va yetakchi xususiyatlari.....	238

4. O'qituvchining kommunikativ qobiliyatida pedagogik ta'sir ko'rsatish.....	242
5. O'qituvchi kasbiy faoliyatida muloqot madaniyati va psixologiyasi...	245
6. Pedagogik muloqotda umuminsoniy qadriyatlarning ustuvorligi.....	249
7. Pedagogik muloqot – o'qituvchining ijodiy faoliyati va tashabbuskorligini namoyon etuvchi xususiyat.....	253
8. O'qituvchi va o'quvchi o'rtasida jonli muloqotni tashkil etish. Pedagogik nizolar va ziddiyatlarni bartaraf etish.....	258
9. Pedagogik nazokat va xushmuomilalik: kasbiy pedagogik dilkashlikni o'qituvchi xulq-atvorida shakllantirish.....	262
10. Pedagogik texnika va aktyorlikka xos xususiyatlar. Pedagogik texnika va murabbiylik shartlari.....	266
11. Nutq texnikasi va notiqlik madaniyati: o'qituvchi nutqining to'g'riligi, ravonligi, aniqligi va ta'sirchanligini oshirish.....	271
12. Hozirgi kunda o'qituvchi tarbiyachilik mahoratining asosiy mohiyati.....	276
13. O'qituvchining tarbiya texnologiyalarini qo'llashda pedagogik mahoratning ahamiyati.....	280
14. Hozirgi kunda barkamol shaxsni tarbiyalash diagnostikasi. Tarbiya ko'rganlikni aniqlash.....	284
15. O'qituvchilarda zamonaviy axborot texnologiyalari imkoniyatlaridan foydalanish malakalarini shakllantirish va yosh o'qituvchilar mehnatini ilmiy va kasbiy asosda tashkil etishning boshlang'ich yo'nalishlari.....	288
Savollar.....	292
Test savollari.....	303
Glossariy.....	322
Foydalanilgan adabiyotlar.....	338